

Novi Matajur

Leto V - Štev. 19. (115)
UREDNIŠTVO in UPRAVA
Cedad - Via B. De Rubeis 20
Tel. (0432) 71190
Poštni predal Cedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD, 1.-15. oktobra 1978
Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450
Izdaja ZTT
Tiskarna R. Liberale - Cedad

Izhaja vsakih 15 dni
Posamezna številka 150 lir
NAROČNINA: Letna 3000 lir
Za inozemstvo: 3500 lir
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan
Quindicinale
Za SFRJ 40 ND - Žiro račun
50101-603-45361
«ADIT» DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poština plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 14%
trgovski 100, legalni 200
finančno-upravni 150,
osmrtnice in zahvale 100,
mali oglasi 50 beseda

Množica zbrana na protestnem zborovanju pred oskrunjenim spomenikom v Bazovici v nedeljo 24. septembra. Po tej velikanski manifestaciji je fašistična drhal spet oskrunila bazoviški spomenik

BAZOVICA SPET ODGOVARJA FAŠISTIČNIM NAPADOM!

V nedeljo 24. septembra je vsa slovenska in italijanska demokratična javnost ostro reagirala na množicni protifašistični manifestaciji v Bazovici zaradi ponovne oskrunitve spomenika bazoviškim junakom, žrtvam fašizma.

Do oskrunitve spomenika je prišlo v noči od nedelje 17 do ponedeljka 18. septembra.

Do atentata je prišlo šest dni po prihodu parlamentarne komisije za Osimo v Trst, kateri so izrazile vse demokratične sile in Slovenci enotno zahtevo po izvajanju

osimskih sporazumov. To ni slučajno, a K temu se bomo vrnili kasneje.

Se ni bil še poglel protestni krik iz večtisoč grl, ki je odmeval preko kraških gmajn, preko mesta Trsta do nas, ko so kriminalne fašistične roke spet oskrunile po slovenskem Krasu naše spomenike, ki jih je postavilo slovensko antifašistično ljudstvo svojim padlim za svobodo, ki predstavljajo simbol svobode in naše prelite krvi, naš ponos, našo sveto zgodovino.

Od četrta 28. na petek 29. septembra so se nasprotniki Osima, nasprotniki Slovencev in demokracije, ljubezni in bratskega sožitja med narodi, spet dotaknili s svojimi umazanimi rokami naših spomenikov na Krasu.

Bazovica, Padriče, Križ in Bošket upravičeno kričijo, da bi enkrat zavselej slišale predpostavljene oblasti: «Zaustavite zločince!» Upamo, da ne bo ta krik padel na gluha ušesa. Vsi vemo, kje bi našli zločince, tudi oblasti in tu nam ne more no-

beden zavezati jezika; brez potuhe oblasti v preteklosti bi ne imeli takšnega poguma fašistični pobalini danes.

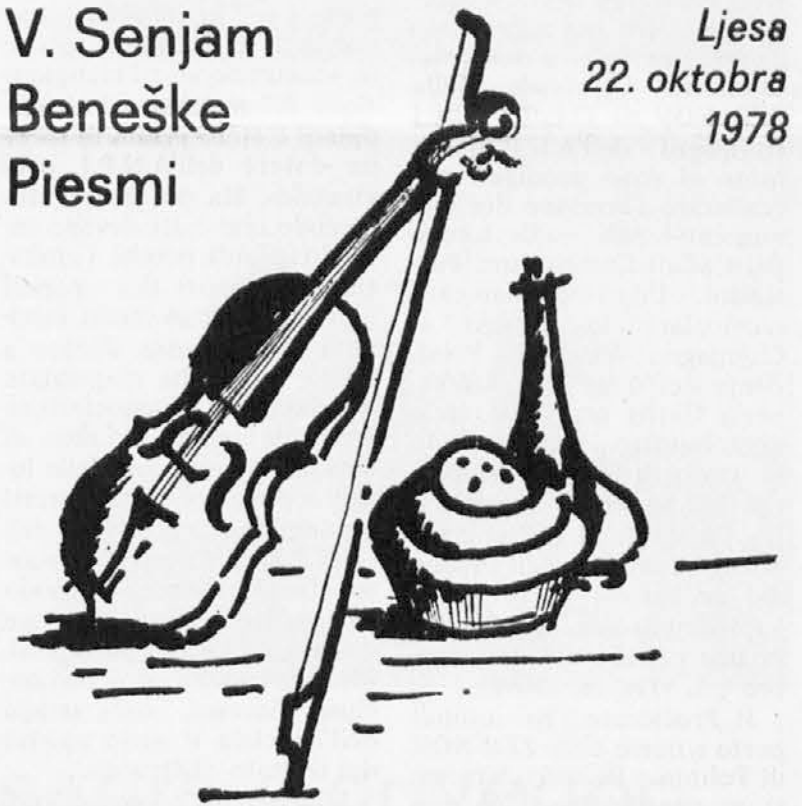
Gotovo jim je namazal koleza pogum tudi uspeh na zadnjih volitvah «Liste za Trst» in pri tem imajo določene odgovornosti tudi demokracije sile Trsta. Kje so zgrešile, naj same ugotovijo. Volilni uspeh eterogenih protiosimskih sil se ga ne da opravičiti s simplističnimi izgovori. Vsak naj napravi svoj «mea culpa». Zakaj pravimo to? Zato, ker po izkušnjah vemo, da kadar nastradajo Slovenci v naši deželi, nastrada demokracija in kadar nastrada demokracija nastradajo Slovenci in kadar nastradajo tisti Slovenci, ki imajo že določene pravice, najbolj nastradamo mi, ki se šele borimo zanje.

Nič ni slučajno na tem svetu in še manj pa atentati na slovenske spomenike, od Kamenice do Krasa. So lepo pro gramirani. Do njih je prišlo takoj po prihodu in po odhodu parlamentarne komisije za osimskie sporazume. Tu se predvsem hoče ustrahovati Slovence in tiste italijanske demokrate, ki so za spoštovanje naših narodnostnih pravic.

Naši predstavniki so pred parlamentarno komisijo enotno zahtevali svoje pravice. Teh predstavnikov ne bodo prestrašili atentati. Koga so mislili prestrašiti, naše občinske svete, ki so morali odgovorjati na vprašanja komisije iz Rima: «Ali smo Slovenci, ali nismo Slovenci?» Ali pa mislijo prestrašiti tržaške Slovence, da bi jim potem organizirali referendum, na katerim naj se izrazijo ali so, ali ne za svoje pravice, kakor ga za nas predlagajo nekateri socialdemokrati.

V. Senjam
Beneške
Piesmi

Ljesa
22. oktobra
1978

KULTURNO DRUŠTVO REČAN

FAMILIARE INCONTRO DEI RESISTENTI SLOVENI E FRIULANI IN VAL TRENTA

Con l'inaugurazione del monumento-lapide sulla tomba dei caduti partigiani della Val Resia il 16 settembre, si è conclusa l'iniziativa, promossa dall'A.N.P.I. di Udine, in collaborazione con la ZZB NOV Tolmin, di dare una degna sepoltura a sloveni ed italiani che hanno immolato la loro vita combattendo per la libertà contro il nazi-fascismo lungo la fascia confinaria tra Italia e Jugoslavia della Provincia di Udine.

Si tratta di ben sei monumenti eretti nelle località di San Volfango, di San Leonardo, di Topolò, di Stregna, di Matajur e di Oseacco di Resia.

Alla conclusione di questa importante e lodevole inizia-

tiva umanitaria, che ha visto una larga partecipazione di pubblico e che è servita a rinsaldare i buoni rapporti di amicizia tra Sloveni ed Italiani, la ZZB NOV Tolmin ha organizzato per sabato 23 settembre un incontro di amicizia tra i rappresentanti delle organizzazioni politico-sociali del Comune di Tolmin e un folto gruppo di italiani, composto dai rappresentanti dell'A.N.P.I. provinciale di Udine, delle amministrazioni comunali e dei circoli culturali della Benečija.

L'incontro si è svolto nella suggestiva località alpina di Trenta, nel cuore delle Alpi Giulie ai piedi del Triglav.

Dopo aver visitato l'intere-

(Continua in 2ª pagina)

SMRT JANEZA PAVLA I. JE PREVZELA VES SVET

Kdo bi bil mislil v začetku avgusta letos, da se bomo morali baviti v manj kot dveh mesecih s smrtjo dveh imenitnih papežev: s Pavlom VI. in Janezom Pavlom I. Imenitna oba, čeprav je bil papež Luciani na krmilu katoliške Cerkve samo 33 dni. Morda nas je prav ta njegov tako kratki pontifikat in njegova tako nepričakovana smrt vse prevzela.

Kdo je bil ta papež, čigar smehljaj in dobrotnost obraza sta toliko obetala trpinčnemu človeštvu? Težko je označiti tako kratko obdobje, ki bo le stežka zapustilo osebno sled v stoletno počasnem razvoju cerkve in zapletenem odnosu s sodobnim svetom. Janez Pavel I. je v tem počasnem razvoju zablestel kot zvezda, ki se je utrnila sredi noči. V ljudeh, ki so jo gledali, je zapustila vtis, verjetno pa v vsakem tudi svojstveno

razlago pojava. Ni mu bilo dano, da bi z dejanji in pomembnimi izbirami pokazal, kako je pojmoval izvajanje svojega programa. Gotovo pa je, da bo v analih tako pomembne planetarne moralne sile, kot je katoliška cerkev in širše vzeto krščanstvo nasploh, ostal predvsem kot duhovnik, ki je skušal ljudi učiti ubogljivosti v dobroti in ob opori nespornih resnic.

Konklave je 26. avgusta izbral papeža, ki se zdi, da ni bil prefinjen teolog ali izurjen «diplomat», pač pa škof, kateremu je bila kateheza človeštva prva in je

temu podrejal posvetni vpliv cerkvene oblasti. Zato je javnost bila presenečena nad izbiro. Albina Luciani je poznali le redki, predvsem verniki med rodinimi Dolomiti in beneško laguno. Poznali so ga zaradi skromnosti, človečnosti in obenem zadržanosti, pa tudi načelni neizprososti. Tako je bil v prvih površnih analizah uvrščen med «konzervativce», če je v svojstvenem okolju katoliške cerkve sploh mogoče uporabljati take oznake. S svojimi prvimi dejanji je bivši beneški patriarh skušal delno razbliniti ta vtis in poudariti

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za bralce Novega Matajurja organiziramo izlet na Koroško (Avstrija). Oglasite se na uredništvu tel. 71.190.

Na pobudo ZB občine Tolmin

PRIJETNO PARTIZANSKO SREČANJE V TRENTI

V soboto 23. septembra se je zbralo v Trenti, v lepem gorskem kraju, blizu izvira Soče, kakih sedemdeset bivših furlanskih in slovenskih partizanov.

Srečanja so se udeležili tudi predstavniki slovenskih organizacij iz Benečije ter beneški duhovniki, v katerih župnijah so bili v zadnjih letih postavljeni spomeniki padlim za svobodo. Srečanja se je udeležilo največ garibaldincev, katere je vodil predsednik deželnega odbora ANPI Federico Vincenti iz Vidma. Z italijanske strani so bili prisotni vsi tisti, ki so delali ali kakorkoli prispevali za postavitev spomenikov padlim partizanom na področju

Beneške Slovenije in Rezijske. S sodelovanjem ANPI-ZB Slovenije in naših kulturnih društev je bilo postavljenih v zadnjih letih v Benečiji šest spomenikov na pokopališčih. Postavljeni so bili po časovnem redu takole: Sv. Lenart, Matajur, Sv. Štoblank, Černetiči, Topolovo in Osojane v Rezijski.

Z velikansko in nepozabno protifašistično manifestacijo, ki je bila v Osojanah, se je zaključila akcija za postavitev spomenikov slovenskim partizanom na področju Beneške Slovenije. Iz hvaležnosti za lepo opravljeno delo je ZB iz Tolmina povabilo v Trento večje število bivših garibaldincev, sedaj vidnih predstav-

nikov ANPI ter duhovnike in javne kulturne operaterje iz Beneške Slovenije.

Predsednik ZB Tolmin, tov. Milan Šeliger in predsednik skupščine občine Tolmin tov. Stane Kovačič sta se v svojih kratkih pozdravnih nagovorih zahvalila videmskemu odboru ANPI-ja in njegovemu predsedniku Vincentiju za sodelovanje in delo za postavitev spomenikov. Oba govornika sta poudarila važnost skupne borbe za svobodo, ki je pripeljala do razumevanja in tesnejšega sodelovanja med sosednjima narodoma, do osimskih sporazumov, ki jih je treba spoštovati na obeh straneh. Zaključila sta z ugotovitvijo, da predstavljajo postavljeni spomeniki padlim za svobodo simbol skupaj prelite krvi ter temelje sedanjega in bodočega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

Obema se je zahvalil predsednik Vincenti, kateremu so podarili majhen bronasti kip, bojno opremljenega partizana. Nato je sledil prigrizek, ki so ga pripravili tolminski tovariši, s simpatičnim Jožetom iz Kobarida. Oko uskno meso na žaru in postrvi iz Soče, vse dobro zalito z merlotom in tokajcem.

Po dolini Trente so začele odmevati borbene partizanske pesmi, stari borci pa so obujali spomine na težke čase, ko je bila svoboda še daleč za hribi.

I. P.

Tipična beneška hiša v Sv. Lenartu

SMRT JANEZA PAVLA I.

(Nadaljevanje s 1. strani)

predvsem kontinuiteto izvajanja sklepov vaticanskega koncila. To je želel poudariti tudi s svojstveno izbiro dvojnega imena svojih predhodnikov Janeza in Pavla. Kljub temu pa je v prvem nagovoru množici na Trgu sv. Petra skušal pojasniti, da se ne more vsem enačiti z njima. «Nimam srčne kulture papeža Janeza, niti izobrazbenosti papeža Pavla», je dejal in tako potrdil lastno osebnost.

Izredni dar poenostavljanja preko anekdot in prilik, ki ga je približeval idealni figuri «župnika sveta», je Janezu Pavlu I. služil predvsem zato, da se je lotil ne lahke naloge utrjevanja vloge cerkve kot moralnega vodnika. Pri tem pa se je držal načel, ki jih je prebral v prvem programskem govoru, namenjenem kardinalom

in škofom: skrb za revne, sla po miru, neomajnost cerkvenega nauka, previdnost pri uresničevanju koncilске revolucije, disciplina in enotnost v cerkvi.

Smrt ga je zalotila sredi «vajeništva», kot je sam označil to prvo obdobje. Za laika je taka, nepričakovana smrt, pač posledica skritih bolezenskih klic in torej nekaj nepredvidljivega. Za vernika pa je tudi ta smrt, kot pravijo cerkveni dostojanstveniki, posledica božje previdnosti in torej skrivnostnega načrta trajnega razodevanja.

Zato so se nekateri kardinali vprašali, kakšen pomen naj pripisejo papeževi smrti. In s tem v zvezi se porajajo vprašanja, ali bo naslednji konklave potrdil prejšnjo izbiro kar se tiče «lika» cerkvi potrebnega papeža. Nekateri utemeljujejo

zahtevo po večji, še večji kolegialnosti cerkvenega vodenja prav s sklicevanjem na primer papeža Lucianija, ki ga je teža odgovornosti strla. Drugi pa se že sprašujejo, kako najti Lucianiju naslednika, ki naj bi mu bil kar se da podoben.

Toda to spada že v okvir ugišan in razprav pred konklavom. Zgrešena predvidevanja letošnjih avgustovskih dni so dokazala da je izbira novega papeža še vedno presenečenje, ki se obnavlja vsakokrat, ko z balkona vaticanske palače naznanja javnosti «veliko veselje». Tudi tokrat, sredi oktobra, bo najbrž tako.

Janez Pavel I. je v kratkih 33 dneh pustil v duši ubogih in skromnih ljudi vtis, da je bil na njihovi strani. Že s prvimi svojimi akti je dokazal, da mu ni do odvečnih diplomatskih protokolov in bleščečnosti. Takoj je odpravil tisti vzvišeni «Mi», ki izhaja iz «Plurale Majestatis».

V prekratku obdobju njegovega pontifikata je pokazal, da je na strani ponižanih. Posebno je to prišlo do izraza po srečanju z rimskim županom Arganom. In ker je bil na strani ponižanih in preganjenih, je bil tudi na strani beneških Slovencev. Malo je živel, a mnogo je zapustil kot papež. Zapustil je ljubezen in z ljubeznijo se lahko rešijo vsi problemi tega sveta.

Zeleli bi, da bi nam iz prihodnjega konklave sporočil črni dim papeža, ki naj bi bil podoben Janezu Pavlu I.

INCONTRO A VAL TRENTA . . .

Continuazione dalla 1ª pag.

ressante museo di Trenta, ricco di reperti etnografici, che testimoniano una intensa attività agricola, pastorale ed alpinistica, i partecipanti all'incontro sono stati ricevuti dalle autorità del Comune di Tolmin che hanno porto agli ospiti il loro saluto.

Ha preso per primo la parola il Presidente della ZB NOV di Tolmin, Milan Šeliger il quale ha detto tra l'altro: «Desidero cogliere questa occasione per ringraziare ancora una volta a nome del Comitato Comunale della ZB NOV di Tolmin tutti i compagni dell'A.N.P.I., che tanto si sono prodigati per realizzare l'erezione dei monumenti-lapidi sulle tombe dei Caduti Combattenti Partigiani. Un ringraziamento particolare io rivolgo al Compagno Vincenti, Presidente dell'A.N.P.I. Friuli-Venezia Giulia per il suo zelo organizzativo... ed esprimo in questa occasione il desiderio che gli amichevoli rapporti tra l'A.N.P.I. di Udine ed il nostro Comitato dell'Unione dei combattenti di Tolmin si approfondiscano sempre più in una collaborazione sempre più viva ed attiva».

Il Presidente ha quindi porto a nome della ZB NOV di Tolmin a Federico Vincenti un significativo dono consistente in una statuetta di bronzo raffigurante un combattente partigiano «per il grande ed indiscusso merito che ha avuto nello sviluppo favorevole dei rapporti di a-

micizia tra le due associazioni partigiane».

Il Presidente dell'Assemblea Comunale di Tolmin, Stane Kovačič, dopo aver porto il saluto della Comunità agli ospiti, ha ringraziato i compagni italiani per il lavoro svolto nella realizzazione dei monumenti ed ha auspicato sempre migliori rapporti di amicizia tra l'Italia e la Jugoslavia, soprattutto dopo il trattato di Osimo.

Federico Vincenti ha a sua volta ringraziato gli amici jugoslavi per la collaborazione prestata ed ha ribadito che la «costruzione e l'inaugurazione dei monumenti ai partigiani è stato prima di tutto un dovere dell'A.N.P.I. provinciale». Ha poi proseguito dicendo che tutti devono essere vigilanti perchè l'amicizia tra i nostri due popoli non sia in alcun modo incrinata e che possa durare a lungo; infine ha ringraziato ufficialmente l'associazione culturale «Ivan Trinko» di Cividale, i sacerdoti delle località dove sono stati eretti i monumenti e la sezione dell'A.N.P.I. di Corno di Rosazzo, che si è distinta in modo particolare nella costruzione dei monumenti ai partigiani. «Noi andiamo avanti, ha concluso Vincenti, sulla strada dell'amicizia e nello spirito del trattato di Osimo».

L'incontro è proseguito nel pomeriggio ed è stato una ulteriore occasione per rinsaldare le amicizie e per approfondire temi e problemi di reciproco interesse.

B.

S. PIETRO AL NATISONE

PROGRAMMA 1979 E PIANO DI AZZIDA AL CONSIGLIO COMUNALE

Nel corso della seduta di mercoledì 27 settembre il consiglio comunale di S. Pietro al Natisone ha approvato solo due dei numerosi punti all'ordine del giorno: quello relativo al programma di ricostruzione per il 1979, accolto all'unanimità perchè vi hanno dato l'adesione i consiglieri di minoranza essendo stato ampiamente discusso in commissione.

Particolarmente interessante è il programma per la parte che riguarda la riparazione di edifici aventi valore di bene ambientale: una quarantina di case nell'ambito del comune da ripararsi a

spese della Regione.

Altro punto approvato è il piano particolareggiato di Azzida, sul quale sono stati chiesti numerosi chiarimenti da parte dei consiglieri di minoranza.

Alla fine l'architetto Tosolini, dell'ufficio tecnico della Comunità Montana, avendo chiarito dubbi e perplessità, ha ottenuto l'approvazione del piano, con un solo voto contrario (Marinigi) ed un astenuto (Adami). Si tratta ora, per gli abitanti di Azzida, di rendere operativo un piano di ricostruzione certamente laborioso, difficile e non privo di incognite.

SPOMENICA razrednih svetov strokovne šole v Trstu

Poklicni zavod za industrijo in obrt s slovenskim učnim jezikom (poznat kot strokovna šola) je bil ustanovljen z ministrsko noto dne 11-9-1970. z dvema odsekom in začasno («in via iniziale») priključen istovrstnemu italijanskemu zavodu L. Galvani v Trstu.

Danes se je šola uveljavila s tremi odseki, 9 razredi in 108 dijakov, a je še vedno upravno odvisna od zavoda L. Galvani. Ta položaj hromi njeno delovanje in razvoj, kateri je nujen, da bi lahko zadostila potrebam naše skupnosti.

Naslednja dejstva potrjujejo naše zahteve po samostojnosti:

1) Ravnatelj zavoda L. Galvani ne more izvrševati popolno svoje funkcije, ker ne pozna slovenskega jezika. To je tudi v nasprotju z zakonom št. 1012/1961, ki predpisuje, da so ravnatelji slovenskih šol slovenskega jezika.

2) Šola nima lastnega učnega osebja: nima tajništva in ima eno samo sluginjo, kar ne zadostuje njenim potrebam in je v nasprotju z zakoni (v preteklem šolskem letu se je tedensko vršilo 30 ur pouka brez sluge).

3) Šola nima predstavnikov v zavodnem svetu, ker je aritmetično nemogoče, da bi bili izvoljeni z ozirom na število italijanskih dijakov, staršev in profesorjev. Tak slučaj ni predviden niti v obstoječi zakonodaji. Člen 34 D.P.R. od 31. maja 1974 št. 416 predvideva predstavništvo slovenskih šol v okrajnih in pokrajinskih šolskih svetih, našega slučaja pa ne predvideva niti zakon od 14. januarja 1975 št. 1.

Odborništvo za šolstvo tržaške občine je v šolskem letu 1975-76 vložilo pri šolskem skrbniku prošnjo za avtonomijo naše šole. Šolski skrbnik je poslal prošnjo s pozitivnim mnenjem in prednostnim priporočilom na ministrstvo za šolstvo.

Prošnja je ostala brez odgovora.

V šolskem letu 1977-78 je šolska odbornica tržaške občine ponovno vložila prošnjo, novi šolski skrbnik je prošnjo z dokaj pozitivnim mnenjem poslal ministrstvu za šolstvo v Rim z vso zahtevano dokumentacijo. K tej je spadalo tudi mnenje deželnega odborništv za šolstvo. To mnenje je bilo odklonilno. Deželni odbornik se ni zanj posvetoval niti z deželno komisijo za šolstvo, ki je bila drugačnega mnenja.

nih šol (glej Min. o. od 10. dec. Prekoračil je tudi meje svojih pristojnosti, ker bi bil moral izreči samo mnenje o prednosti posameznih 1977).

Začelo se je novo šolsko leto, mi pa še vedno čakamo na odgovor.

Od leta 1976 dalje vlaga pokrajinsko odborništvo za šolstvo vsako leto prošnjo za ustanovitev slovenskih tečajev za geometre in za elektrotehniko, v okviru že obstoječih italijanskih zavodov.

Te prošnje so do danes ostale brez odgovora.

Tudi za te prošnje je bilo letos mnenje deželnega odbornika negativno.

Člen 33 italijanske ustave jamči svojim državljanom izobraževanje vseh vrst in stopenj.

Zakon št. 1012-1961 jamči Slovincem šole v materinem jeziku.

Naši gospodarski, kulturni in šolski krogi izražajo potrebo in zahtevo po strokovnem in poklicnem šolstvu že od leta 1963 dalje.

OBRACAMO SE NA VSO DEMOKRATIČNO JAVNOST ORGANIZACIJE ŠOLE, POLITIČNE SILE, DA NASTOPIJO PROTI TEJ DOLGOTRAJNI GROBI KRŠITVI DEMOKRATIČNIH NAČEL V DRŽAVI IN SE ZAVZAMEJO ZA NUJNO REŠITEV TEH PERECIH VPRAŠANJ!

CIVIDALE

Commissione del Comitato di zona del PCI sul centro distrettuale

Qualificare il territorio del cividalese preparandolo alla prossima riforma della scuola superiore, implica prima di tutto mettere in moto gli organismi distrettuali e chiarire il concetto di centro scolastico.

Secondo il PCI questo deve rispondere ad una serie di esigenze di funzionalità, capacità didattica, attrezzabilità, ecc., tali da rendere concreto il decentramento da Udine.

In questo quadro il PCI colloca la considerazione necessaria ed utile delle preesistenze con precisa funzione culturale sul territorio.

Il discorso del PCI è rivolto ovviamente al destino dell'Istituto magistrale di S. Pietro al Natisone, una volta che la riforma sarà messa in attuazione e che si dovranno compiere scelte determinan-

ti e consapevoli: di qui l'esigenza del PCI di aprire un confronto permanente con le amministrazioni degli enti locali e con le forze politiche democratiche.

Riunione della commissione per la scuola della SKGZ

Lunedì 25 settembre si è riunita a Cividale la commissione ristretta del comitato regionale per la scuola della S.K.G.Z. con la partecipazione del dott. Karel Šiškovič.

Sono state discusse le nuove iniziative per i ragazzi della Benečija ed in particolare delle Valli del Natisone, dove la vivace partecipazione delle famiglie rende possibile un programma operativo più intenso nel campo della istruzione slovena e nella formazione degli operatori didattici.

Tata od rajnega papeža je bil emigrant in socialist

Papež Janez Pavel I. se je rodil v Forno di Canale (pokrajina Belluno) 17. oktobra 1912. Bil je sin uboge družine.

Oče, socialist, je delal več let kot emigrant v Švici. Potem je dobil delo v neki steklarni v Muranu, blizu Benetk.

Albino je študiral v semenišču v Feltre, nato pa filozofijo in teologijo v seminarju Belluna in potem, ko je bil posvečen za duhovnika, se je preselil v Rim.

Dne 15. decembra 1969 je bil imenovan od papeža Pavla VI. za Patriarha v Benetkah in 15. marca 1973. je bil imenovan za kardinala, za papeža pa 26. avgusta letos.

Kateri papeži so živeli najmanj?

Smrt Janeza Pavla I. in njegov kratek pontifikat nas je vse presenetil.

Da dobimo več ali manj kratko papežev življenje, moramo iti daleč v zgodovino. Tu so imena papežev, ki so kot taki najmanj živeli.

Pontifikat Janeza Pavla I. je trajal 33 dni in je bil eden izmed najkrajših v zgodovini Cerkve.

Stefan II. pa je živel samo 4 dni, od 16. do 20. marca 752. leta. Dvajset dni je trajal pontifikat Sisinnija I., ki je bil imenovan za papeža 15. januarja 708. leta in je umrl 4. februarja istega leta.

Kratek je bil pontifikat tudi Silvestra II., ki je bil proglašen za papeža 20. januarja 1045. in je umrl 10. februarja istega leta.

Marcello II. je tudi papež, ki je vladal cerkvi manj kot mesec dni, od 10. aprila 1555 do 1. maja istega leta. Dvanajst dni je trajal pontifikat Urbana VII., ki je bil izvoljen 15. septembra 1590 in je umrl 27. septembra.

Redattori - Redakcijski odbor:

Ferruccio Clavara

Ado Cont

Luciano Feletig

EMIGRANT

10. obletnica Zveze Slovenskih Emigrantov X anniversario dell'Unione Emigranti

SREČANJE V TAMINESU (BELGIJA) 29. OKTOBRA V
PRAZNIČNI DVORANI «L'HOTEL DE VILLE»

PROGRAM

- Ob 16. uri. Odprla se bo «moštra» bukvi, ki pišejo o Benečiji;
- Ob 17. uri. Začetek praznovanja s pozdravom predstavnikov Zveze in uradna ceremonija;
- Ob 18. uri. Nastopa PEVSKI ZBOR «REČAN» iz Les;
- Ob 19. uri. BENEŠKO GLEDALIŠČE bo uprizorilo dramo «Emigrant», ki jo je napisal Izidor Predan;
- Ob 20. uri. Ples z Znanim domačim ansamblom. Beneška skupina «NARODNA KLAPA» bo večkrat nastopila v programu. Zvečer bo odprt dober buffet s tipičnimi pridelki naših dolin.
- Pridite vsi na to veliko manifestacijo!

APPUNTAMENTO A TAMINES (BELGIO) IL 29 OTTOBRE! ALLA «SALLE DES FETES DE L'HOTEL DE VILLE»

PROGRAMMA

- ore 16. Apertura della mostra di libri relativi alla Slavia friulana;
- ore 17. Inizio della festa con il saluto dei rappresentanti dell'Unione e cerimonia ufficiale;
- ore 18. Esibizione del CORO REČAN di Liessa;
- ore 19. Rappresentazione del dramma di Izidor Predan, «Emigrant» dal BENEŠKO GLEDALIŠČE;
- ore 20. Ballo con noto complesso locale.
- Il gruppo folk «NARODNA KLAPA» si esibirà più volte durante il programma.
- In serata funzionerà un fornitissimo buffet, con prodotti tipici delle Valli.
- Non mancate a questa grande manifestazione!

COSA VUOLE L'UNIONE

L'UNIONE EMIGRANTI SLOVENI FRIULI - VENEZIA GIULIA è nata in reazione ad una doppia problematica: quella dell'emigrazione e quella dello stato di minoranza in cui si trova la comunità nazionale slovena nel Friuli-Venezia Giulia.

L'Unione considera le due

problematiche come interdipendenti ed indissociabili. In effetti l'emarginazione della nostra comunità e la sua conseguente arretratezza socio-economica hanno determinato un inesorabile e continuo flusso migratorio. D'altra parte, lo spopolamento risultante, influendo negativamente sui già fragili equilibri demografici ha ulteriormente rinforzato le radici strutturali dei meccanismi involutivi di sottosviluppo.

L'inversione di questo processo cumulativo di disgregazione è diventato un imperativo per chi non vuole assistere passivamente alla liquidazione della nostra comunità.

Da questa realtà è sorta la necessità di riunire, coinvolgere e sensibilizzare gli emigrati. Ed a offrire loro delle soluzioni che permettano l'utilizzo attivo della esperienza, dello spirito dinamico, delle cognizioni tecniche, delle capacità maturate all'estero.

A questo scopo l'Unione si impegna a creare le strutture necessarie, a sviluppare le attività più opportune, a promuovere studi socio-economici e culturali per una più profonda conoscenza della situazione della comunità slovena, affinché tutto ciò possa diventare elemento di sviluppo e di rinascita della stessa.

Concretamente gli scopi dell'unione sono i seguenti:

- 1) Riunire ed organizzare gli emigrati e loro familiari della comunità nazionale slovena del Friuli-Venezia Giulia, per consentire loro di esprimersi, difendersi e autorealizzarsi;
- 2) Occuparsi dei problemi sociali, economici, culturali che derivano dalla situazione di emigrati;
- 3) Sviluppare iniziative atte a frenare l'emigrazione forzata, incentivare l'occupazione nella zona di origi-

ne, contribuire a stabilire le premesse necessarie ad un rientro costruttivo, particolarmente attraverso la realizzazione di cooperative di produzione;

4) Promuovere la collaborazione e gli scambi culturali con le associazioni, gli enti, i circoli competenti al fine di salvaguardare e tutelare la lingua, la cultura ed il folklore della comunità slovena in Italia;

5) Sviluppare il dialogo con le diverse autorità amministrative e politiche, la collaborazione con le altre associazioni di emigrati, per meglio contribuire alla soluzione dei problemi della emigrazione e del sottosviluppo economico.

Interessante Convegno a Prato Carnico

La ricostruzione e lo sviluppo delle zone di montagna, fattori decisivi per il rientro degli emigranti

Il Convegno è stato promosso dall'Amministrazione Comunale in collaborazione con il Coordinamento delle Associazioni dell'emigrazione del F.V.G.

Nella relazione introduttiva, il Segretario del Coordinamento Gino Dassi, ha inquadrato il problema del rientro dei lavoratori emigrati nella congiuntura economica internazionale e nazionale, affermando quindi come i lutti e le rovine causate dal terremoto rischiano di rappresentare un danno irreparabile per la montagna se i mezzi a disposizione per la ricostruzione non saranno impiegati, oltretutto per il ripristino di quanto esisteva prima del 6 maggio 1976, per sviluppare condizioni economico-sociali e quindi occupazionali decisamente più avanzate.

Termine di paragone per il raggiungimento di questo obiettivo è certamente rappresentato dalle concrete possibilità di rientro che si potranno realizzare per un consistente numero di lavoratori emigrati, prima nell'edilizia e quindi in altri settori che nel frattempo si dovranno sviluppare.

A questo proposito significativi contributi possono dare la zootecnia, l'artigianato e il turismo, se adeguatamente sviluppati e qualificati, ma il comparto che dovrà dare l'apporto decisivo è quello dell'industria manifatturiera, da sviluppare tenendo conto delle caratteristiche della montagna, ma anche degli sbocchi che si possono aprire con i paesi del centro e dell'est europeo qualora si proceda ad un adeguato miglioramento delle

relazioni e dei trasporti verso questa area.

E' necessario quindi un piano complessivo di sviluppo dell'area terremotata, per il quale devono impegnarsi sia la Regione che le Comunità Montane, che preveda l'utilizzo di tutte le capacità umane e le risorse materiali esistenti. Per questo le associazioni dell'emigrazione, le organizzazioni sindacali ed il movimento cooperativo hanno fatto delle proposte precise, che però sinora sono state ampiamente disattese.

Dopo il dibattito nel quale è intervenuto anche il Segretario dell'Unione, Valentino Noacco, le conclusioni sono state svolte a nome della Amministrazione comunale di Prato Carnico, dal Consigliere Regionale Giulio Magrini.

Alfredo Cicigoi, presidente della sezione di Tamines. Su di lui e sul suo comitato riposa l'intera organizzazione della manifestazione

Kaj hoče naša Zveza

Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije-Juljske krajine se je porodila kot reakcija na dvojno problematiko: na emigracijo in na status manjšine, v katerem se nahaja slovenska skupnost v deželi Furlanija-Juljska krajina.

Naša Zveza smatra ta dva problema tesno medseboj povezana in neločljiva. Dejanska emarginacija naše skupnosti, katere posledice se poznajo v socio-ekonomski zaostalosti, vse to je ustvarilo stalni odtok našega prebivalstva, množično izseljevanje. Po drugi strani je obstoječe razljudenje vedno bolj negativno uplivalo na že šibka demografska ravnotežja in je še bolj ojačilo strukturalne korenine zamotanih mehanizmov nerazvitosti.

Preobrat tega skupnega procesa razpršitve je postal imperativ za tistega, ki noče mirno prisostvovati likvidaciji naše skupnosti.

Iz te realnosti je nastala potreba po združitvi in sensibilizaciji naših emigrantov, da bi njim ponudili rešitve, ki bi omogočale aktivno izkoriščanje izkušenj, dinamičnega duha, tehnična znanja, odnosa sposobnosti, ki so jih dozoreli v inozemstvu.

V ta namen se Zveza obvezuje za ustvaritev potrebnih struktur, za razvoj najprimernejših aktivnosti, za pospe-

šitev socio-ekonomskih in kulturnih študijev za globlje spoznanje stanja slovenske skupnosti, da bi vse to moglo postati osnova za razvoj in obnovo skupnosti same.

Konkretni nameni Zveze so naslednji:

1) Združiti in organizirati tiste emigrante in njih družina, ki pripadajo slovenski nacionalni skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini, da bi njim omogočili svobodno izražanje, obrambo in samoustvarjalnost.

2) Zanimati se za socialne, ekonomske in kulturne probleme, ki izhajajo iz stanja izseljencev;

3) Razvijati pobude, ki bodo težile k ustavitvi prisilne emigracije, spodbujati zaposlitev v rojstnih krajih, pripeljati k ustvaritvi potrebnih premis za konstruktivno vrnitev, posebno preko ustanavljanja produktivnih zadrug;

4) Pospešiti sodelovanje in kulturne izmenjave z Zvezami, ustanovami in kompetentnimi društvi z namenom, da bi ohranili jezik, kulturo in folkloro slovenske skupnosti v Italiji;

5) Razviti dialog z različnimi upravnimi in političnimi oblastmi, sodelovanje z drugimi emigrantskimi organizacijami, da bi tako bolj prispevali k rešitvi problemov emigracije in gospodarske zaostalosti.

I minatori protestano per il ritardo delle pensioni

LETTERA DEL PATRONATO I. N. A. C. DI CIVIDALE

Cividale, 2-10-1978

Spett.le
FONDS NATIONAL DE RETRAITE DES OUVRIERS MINEURS
CAISSE DE PREVOYANCE DU CENTRE
Spett.le
FONDS NATIONAL DES MALADIES PROFESSIONNELLES BRUXELLES
Spett.le
BANCA NAZIONALE DEL LAVORO
CENTRO SERVIZI SPECIALI ESTERO/ROMA

I sottoscritti ex-minatori riuniti in Cividale del Friuli in data odierna per discutere dei loro diritti

DENUNCIANO

la convenzione degli Istituti previdenziali ed assistenziali

TAIPANA

Attività coordinata al circolo «Naše Vasi»

Il circolo culturale «Naše Vasi» di Taipana, costituitosi nel corso del 1977, intende portare avanti il proprio programma coordinandolo a quelli delle associazioni slovene della Provincia di Udine: questo è il risultato dell'incontro che si è svolto di recente fra alcuni iscritti del circolo e il prof. Cerno. Nel suo intervento egli si è soffermato sull'opera e le finalità delle associazioni slovene, mentre il prof. Crisetig ha indicato alcuni problemi organizzativi.

Saranno intensificati i contatti con l'alta Valle del Natisone (in territorio jugoslavo) e la valle dell'Isonzo, anche a livello amministrativo, e si darà rinnovata importanza al contatto con la gente, per meglio interpretarne i problemi, le esigenze e le difficoltà.

Il circolo «Naše Vasi» di Taipana, che opera a livello comunale, è costituito in prevalenza da giovani, i quali hanno, tra l'altro, organizzato la bella festa del 13 agosto, realizzando un interessante contatto fra l'amministrazione comunale e i dirigenti sloveni di Tolmino.

belgi e della Banca Nazionale del Lavoro che causa i gravi ritardi del pagamento delle pensioni e delle rendite dal Belgio

PROPONGONO E CHIEDONO agli Istituti pagatori belgi: Fonds National Maladies Professionnelles e Caisse de Prevoyance du Centre di Bruxelles di provvedere al pagamento diretto tramite vaglia internazionale a domicilio del beneficiario dei ratei mensili; SUGGERISCONO

che se ciò non fosse possibile, i ratei vengano pagati tramite la sede di una Banca nella Provincia in cui risiedono.

(Seguono un centinaio di firme)

Spett.le

FONDS NATIONAL DES MALADIES PROFESSIONNELLES BRUXELLES/BELGIO

Oggetto: denuncia dei ritardi nei pagamenti delle rendite e pensioni, Belgio

A seguito della riunione patrocinata dal nostro Patronato, presso la nostra sede, degli ex-minatori della Provincia di Udine, Pordenone e Gorizia, per esaminare i problemi e le nuove possibilità previste dalle leggi belghe, inviamo agli Istituti interessati una mozione unanime dei convenuti.

Dalla riunione e dal dibattito che ne è seguito, è emerso che i gravi ritardi nel pagamento di pensioni di invalidità e rendite per malattia professionale pagate dagli Istituti belgi tramite la Banca Nazionale del Lavoro di Roma, sono da accreditarsi alle varie fasi di invio della pensione: invio dall'Istituto belga alla Banca Nazionale del Lavoro, invio da parte di questa all'Ufficio Conti correnti postali di Roma, successivo invio all'interessato.

La procedura è troppo lunga ed è causa di notevoli ritardi nel pagamento delle pensioni e rendite. A conferma di quanto detto, si fa presente che i pensionati invalidi in data odierna non hanno ricevuto il rateo del mese di agosto ed alcuni neppure quello di luglio.

Si è giunti quindi alla conclusione di inviare la mozione allegata al Fonds National des Maladies Professionnelles, al Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs e per conoscenza alla Banca Nazionale del Lavoro, di Roma.

Distinti saluti.

Il Responsabile di Zona
Ado Cont

Pevski zbor iz Plestič ob nedavnem nastopu v Tipani

CIVIDALE

Il problema degli Sloveni al consiglio comunale

Accenti critici sono stati espressi dalle sinistre al metodo seguito dal sindaco Del Basso per rispondere ai cinque quesiti della Commissione ministeriale per la tutela degli Sloveni nel corso del consiglio comunale tenutosi a Cividale venerdì 22 settembre.

La risposta del sindaco di Cividale, infatti, è stata inviata senza che ci fosse stata una delibera o perlomeno una discussione in consiglio e, nello stesso tempo, presentava — a detta dei consiglieri del PCI e del PSI — inesattezze, lacune e reticenze.

Al richiamo del sindaco che affermava di essersi rifatto ad eminenti studiosi quali il Podrecca, il consigliere Battocletti ribatteva che il Podrecca era vissuto cento anni fa e che oggi ci troviamo di fronte ad una realtà ben più definitiva sotto il profilo culturale, quello politico e quello economico.

«Ci troviamo di fronte all'esigenza ripetutamente espressa da Sloveni e Friulani della nostra città di attuare gli accordi di Osimo, che diano spazio all'economia del nostro comprensorio e che diano agli sloveni la possibilità di affermare i propri diritti linguistici e culturali».

Battocletti, come successivamente hanno fatto i consiglieri De Luca (PSI), Lizzero e Marinig (PCI) ha messo in evidenza il fatto che Cividale, città storicamente friulana, ospita le più importanti

strutture culturali ed associative degli Sloveni della Provincia di Udine (circolo culturale I. Trinko, Unione emigranti sloveni, Patronato INAC, Associazione degli ex-minatori, Istituto di ricerche sloveno, teatro della Beneficenza, ecc.) tanto da qualificarsi come centro attivo ed attrezzato per il retroterra culturale sloveno. Il disagio di cui soffre la comunità slovena che appare dalle contraddittorie risposte dei comuni sloveni delle Valli del Natisone, è evidenziato, aggiungiamo a commento della discussione in consiglio comunale, anche delle dichiarazioni del consigliere Nadalutti (PSDI) il quale ha affermato che il proprio partito non ha esaminato il problema e dall'intervento del consigliere Pascolini (DC),

critico verso il metodo del sindaco, ma comprensivo della complessività del problema relativo agli sloveni, che — ha detto — ha avuto modo di seguire nelle riunioni di partito.

La discussione si è chiusa con la dichiarazione del sindaco per la messa agli atti della posizione del gruppo comunista e di quello socialista che chiedono una legge di tutela globale degli sloveni e l'applicazione degli accordi di Osimo, nelle sue parti economiche, nell'ambito del cividalese.

Il consiglio comunale ha poi proceduto alla ratifica della richiesta di istituzione del consultorio familiare in seno al consorzio sanitario ed alla elezione, indiretta, dei tre consiglieri circoscrizionali del comune di Cividale.

Prefazione

negli attimi che seguirono il dramma del terremoto cosa rimase? Un ringraziamento, tanti ricordi e una speranza di rinascita morale e sociale.

TERREMOTO 1976

«Un Tremore - Un silenzio - Una lacrima»

... volli comporre per ricordare il passato sperare nel futuro e ringraziare Iddio di avermi concesso il presente e così scrissi e così piansi ed ora vivo di serena speranza!

Zaban Giuseppe

IZIDOR PREDAN:

Mali Tončič je branil svoj jezik

VII.

Sin je sprejel ta sklep molče. Niti besede ni znil. To je mater še bolj zabolalo. Pričakovala je, da bo jokala, se upiral, prosil. Nič. Se oglašil se ni. Vrnitev v zavod je sprejel kot žalostno usodo, ki ga je zadela. Zdaj se mu je zdel tudi beg nespameten. Pomislil je, da je premajhen, da bi se upiral krivici. Drugi dan je odpotoval z materjo molče. Vse to jo je strašno bolelo. Mislila je, da ji bo srce počilo. V njem ni več čutila takšne bolečine že od tistega strašnega, usodnega dne, ko so ji sporočili novico, da je mož padel na ruski fronti. Sama ni bila gotova, če pravilno ravna. Ko sta vstopila v zavod, jima je bilo takoj sporočeno,

da ju čaka direktor. Mati je bila pripravljena braniti svojega sina, ako ga bo direktor preveč ošteval in karal zaradi pobjega, vendar je bil ta, proti vsakemu pričakovanju, manj oster, kot bi bil sicer lahko. Ko ju je povabil, naj sedeta, se je obrnil proti Tončiču in dejal:

«Ah, dečko, dečko! Napravil si nespameten korak! Mi smo tu, da pomagamo tebi in taksnim kot si ti. Ako tega ne priznate, kar je najmanj, kar vam lahko očitamo, je nevalježnost. V tem zavodu, kakor po vseh zavodih sveta, mora biti nostrarja disciplina, katera velja za vse gojence enako. Proti gojencem, ki je ne spoštujejo, imamo ukor. Za

večje, za resne prestopke pa imamo izključitev, izgon iz zavoda. Nikakor pa ne moremo dopuščati pobjega, ker to ruši ugled in dobro ime naše ustanove. V upanju in prepričanju, da ne boš nikoli več kaj podobnega napravil, ti odpuščamo tvojo neumnost in ne bomo proti tebi ukrepali disciplinsko. Hočemo ti biti dobri. Iz tebe želimo napraviti moža, ki bo sposoben prevzeti jutri svoj prostor, svoj odgovorni položaj v naši družbi. Pojdi in pridno uči se!»

Ko je Tončič odšel iz sobe, je ostala mati sama pred direktorjem. Nekaj časa sta se gledala. Nastala je mučna tišina. Pretrgal jo je direktor.

«Ah, matere, matere! Preveč razvajate svoje otroke. To ni dobro!» je vrgel tako tjavdan, ker ni vedel, kaj naj drugega poreče.

Mati, ki je pripravljala celo noč in celo jutro govor v svojih možganih z njeno pomankljivo italijanščino, da bo branila otroka, če bo potrebno, ni bila pripravljena na te besede. Zmedla se je. Končno je le izjecljala:

«Oh, ne, gospod direktor, naš ni razvajen... Delal je doma kot velik in trpel pomankanja že od kar je živ... Tepili so ga, zato je zbežal. Poglejte mu za desno uho, gospod direktor, pa boste videli... Ne maram, da bi ga tepili! Moje srce tega ne prenese. Mati sem... Razumete, gospod direktor?»

Direktor je bil videti presečen.

«Jaz o tem nič ne vem. Preveril bom, če je to res, kar mi zatrjujete!» Obljubil ji je in dal znak, da je čas, ki ga je imel njej na razpolago, minil. Poslovila se je in se mu zahvalila. Hotela je pozdraviti še otroka, a ta je bil že v šoli. Strašansko jo je bolelo, da ga ni mogla pozdraviti. Odšla je proti domu.

Tončiča so drugače sprejeli vzgojitelji in gojenci, kot direktor. Več tednov so se mu posmehovali in ga vsetransko poniževali. Težko je požiral žalitve in ponižanja.

«Upornik, kaj si mislil, da te bo mama zibala doma. da boš lizal med? Hahahaha! Še mati te ne mara, nazaj te je pripeljala, hahahaha!»

Vzgojitelji pa so ga zmerjali, da ima trdo glavo, da mu ni do študija, da je dober samo za pod koš, zato da je zbežal domov.

Tončič ni odgovarjal na izzivanja, kar je zelo težko pri njegovih letih. Hotel pa je dokazati, da trditve vzgojiteljev ne drže zato se je lotil učenja z največjo vnemo. Kmalu je postal najboljši v razredu. Na šoli so ga vzljubili vsi profesorji, a v zavodu se ni prenehalo poniževanje. Prijatelj je imel malo, a še ti so bili iz Nadiških dolin, poniževani, kot on in brez moči. Čeprav se je vedno pridno učil italijanščine in drugih jezikov, se ni nikdar sramoval govoriti svojega jezika, kadar je bila za to priložnost, kadar se je srečal s svojimi prijatelji Slovinci.

Tega mu niso mogli odpustiti nekateri skrajno nacionalistični vzgojitelji. Minevali so meseci in leta. V zavodu je še vedno trpel fizično in duševno. Le v šoli, kjer so ga imeli radi in kjer je lahko dokazal svojo nadmoč v znanju nad drugimi sošolci, je zaživel. Kljub trpljenju in teža-

CIVIDALE

Consultazione al distretto scolastico con gli operatori culturali

Entro breve tempo la Commissione del distretto scolastico, che si occupa della cultura e dello sport, organizzerà un incontro con gli operatori culturali e sportivi. La consultazione avverrà in due tempi: prima saranno ascoltati i responsabili delle associazioni e degli enti culturali, poi quelli sportivi.

Lo scopo è quello di conoscere, discutere ed approfondire i problemi in relazione ad un loro possibile più incidente e qualificato servizio in favore della scuola.

Intento evidente della commissione è quello di qualificare l'azione programmatica del distretto, valorizzando il legame che deve instaurarsi fra scuola e cultura popolare rispettando anche le componenti linguistiche friulana e slovena del territorio.

UDINE

Eletta la giunta provinciale DC-PSDI

La nuova giunta provinciale, presieduta dal dott. Giancarlo Englaro (DC), è composta di democristiani e socialdemocratici, essendo fallita la richiesta delle sinistre per un nuovo assetto della Provincia, così com'è stato in Regione.

Nella nuova giunta è assente il Movimento Friuli. Assessori effettivi sono Lenina, vice presidente, (PSDI), Cudini, Listuzzi, Martini, Morretti e Toffoletti (tutti della DC). Democristiano è anche l'assessore supplente Zanon, mentre l'altro assessore supplente è il socialdemocratico Ivo Napoli, di Podresca (Prepotto).

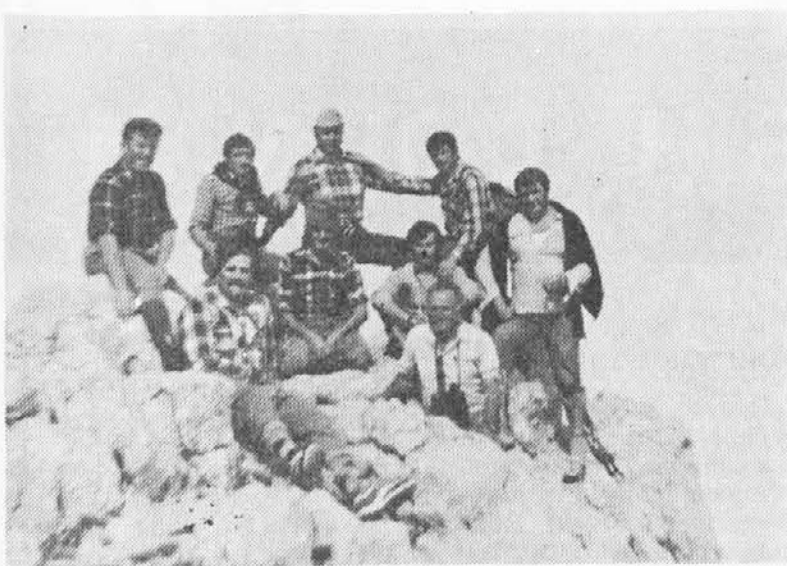
Dalle dichiarazioni del presidente Englaro emerge la volontà di un maggior interesse per il problema dei gruppi etnico-linguistici e per il problema di Osimo.

Su questi temi i partiti di sinistra hanno presentato varie mozioni sulle quali Englaro ha dichiarato la propria apertura, nello spirito della Conferenza di Udine dello scorso maggio.

vam v zavodu je uspešno dokončal nižjo srednjo šolo. Malo maturo je opravil z najboljšimi redi. Znanje in splošno obzorje, splošno kulturo, ki si jo je pridobil, je daleč presega druge učence in je tudi daleč presega tisto, kar mu je šola nudila. Čital je mnogo. Prijatelji so mu rekli, da požira knjigo za knjigo.

«Če bi ne bil tako trmasto zaljubljen v svojo ničvredno govorico, bi se lahko veselili nad izredno nadarjenostjo tega dečka. Ker pa je vnet «sclavat», bi bilo bolje, če bi bil ostal navaden tepec, kajti, lahko se bo posluževal kulture, ki se je je pri nas navžil v borbi proti nam, v borbi za «njihove» neobstoječe pravice. Niso bile neumne belgijske oblasti v Kongu, ko so z zakonom prepovedale šolanje domačega prebivalstva. Izobražen nasprotnik je nevaren, tepcu na lahko vladaš!» Tako je govoril tisti vzgojitelj, ki je bil potegnil do krvi za uho našega Tončiča.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Planinci iz Dreke na Krnu

PLANINCI IZ DREKE NA KRNU

U soboto 26. avgusta so planinci iz Dreke naredili pohod na Krn. Organizirali so ga A. N.A. iz Dreke in član beneškega planinskega društva Romeo Briz - On nam piše o tem pohodu takole:

«Do Drežnice smo šli usak s svojim osebnim avtom. Od tam, z ruksakom na herbtu kar naprej proti Krnu. Dobro smo se usi počutili. Bolj visoko smo bli, lepše je bilo in nikoli se ne bomo pozabili na

tisti lepi pohod. Ko je bilo nekaj minut čez enajsto uro, smo bli že na verhu Krna, gorè smo nekaj pojedli, popil en par flašk merlota in tokaža in smo zapeli puno naših beneških slovenskih pesmi. Hitro so se združili k nam še drugi Slovenci in kar naprej smo prepevali in se pogovarjali.

Kako je to? Šele sedaj smo se zavedeli, kako so lepe naše planine!

Pred leti, kadar smo travo kosili na Kolovratu, saj smo gledali samo u Krn in menali smo se, kako je lep, kadar ga obseje juterna sončna zarja, saj zgleda, da je zlat, saj je tako blizu od Kolovrata, umes je samo bistra zelena Soča, ki je sosed našega Kolovrata. Še to imamo zdravo. Samo še naši hribi in planina so naravne.

Ko smo se vernili proti Dreženci in smo bili še daleč od vasice, smo zaslišal Beputovo harmoniko, ki nas je čakal u Drežinci. Tam smo spet peli in se pogovarjali. Pa gremo naprej do Bepa Štefnela u Škrutove, kjer nas je čakala dobra paštašjuta. Beput nam je zagodu še en par tistih luštnih in nam je reku, da je prav zadovoljen tudi on, da nas vidi tako srečne in vesele po našem pohodu na Krn. Tu smo se pozdravili, se poslovili in šli usak na svoj dom.

Članek o pohodu na Krn je napisal Romeo Briz iz Kraja. Mi smo ga samo prepisali in popravili nekaj nepomembnih slovničnih gramatičnih napak. Tako pišejo po slovensko ljudje, ki niso imeli nikoli slovenskih šol. Dober nauk za gospoda Cicerija od «Sot la nape».

Assemblea della Comunità delle Valli del Natisono

Venerdì 22 settembre si è riunita l'assemblea del Consorzio Comunità delle Valli del Natisono (da non confondere con la Comunità montana).

L'argomento principale dell'ordine del giorno era lo scioglimento del consorzio dato che finalmente la Comunità montana può assorbire tutte le competenze del consorzio stesso.

Tutti i consiglieri presenti, in verità appena sufficienti per non far andare deserta la seduta, hanno approvato lo scioglimento del consor-

zio ed il passaggio di tutte le attività alla comunità montana.

Prima di porre in votazione questa proposta il presidente della assemblea ha ricordato come il consorzio, nato prima della comunità montana, abbia avuto la funzione di rinnovare tra i comuni della Slavia, tra le anni lo spirito della nostra comunità. Questo consorzio ha inoltre permesso di avere un ente pubblico che potesse tener dietro ai fermenti culturali ed economici della regione.

Sempre nella stessa seduta

sono stati approvati i conti consuntivi degli esercizi dal '74 al '77.

Questi si sono chiusi sulle seguenti cifre (in milioni di lire): 1974 entrate 12, uscite 7; 1975 entrate 40, uscite 39; 1976 entrate 39, uscite 43; 1977 entrate 64, uscite 58.

Come è stato fatto rilevare da alcuni consiglieri se si confrontano questi risultati con le cifre di previsione (per il '78 in pareggio 176 e per il '77 addirittura con 303 in entrata e 421 in uscita) si può affermare che in questi anni il consorzio non è stato all'altezza delle promesse.

PIŠE PETAR MATAJURAC

SOVODNJE

Novo šuolsko lieto se je začelo in u našem kamunu se je spremeniu sistem šuolanja; do lanskega lieta malomanj u usaki vasi je bla šuola (u Matajurju, u Mašerah, u Čeplesiščah, na Tarčmunu in u Sauodnji); lietos pa, use te šuole so zaparte in usak dan uozijo otroke u Sauodnjo, kjer je «accentramento», zbirališče otroku in kjer od sada naprej bo odparta samuo adna šuola za vas kamun. Šuolarji se bojo zatuo uozili naprej in nazaj usak dan, takuo de se navadijo že od mladih liet, kaj pomieni «pendolarismo», zatuo jutre jim bo lažè hodit usak dan na dielo u Manzan al u Čedad ku pendolarji.

Ta rešiteu je dobrà al pa slaba? Nekaterim ta «accentramento» je zlò ušeč, drugin pa ne; ti zadnji pravijo, de otroci bojo previè cajta od duoma, usak dan na poti, tudi pozime, kadar pače snieg in cieste so poledeniele in nevarne; stevilo (numero) meštri in meštronu ostane tudi u Sauodnji glih tisti od lanskij liet, čepru bojo šuolarji koncentrani samuo u adni sami šuoli in speža za uzdarževat šuole ostane buj al manj nimar tista zavouje prevoza (trasporto) otroku s šuolabusan: iz usieh teh motivu mislijo, de je buojš èe se «Maomet parbliza briegu, ku de brieg stope dol k Maometu», al pa po domače poviedano: buojš bi blu, èe bi paršli učitelji (maestri) k otrokan in ne narobe.

Šuola se je začela in kar je, je! Bomo videli pa konac lieta, èe rezultati so bli pozitivni al pa negativni, èe se je zaries splačala ta nova inicitiva in èe «otroci se bojo zaries viè naučili u Sauodnji», kot je nadužno poviedu niek modrijan iz naših vasi.

Adna rieč je pa šigurna: «accentramento» al zbirališče šuolarju je očitán dokaz, de otroku tle par nas je usako lieto manj in de, èe se zaperjajo šuole, tuo je

znamunje našega počasnega izumiranja (estinzione).

Tarčmun

Na Tarčmunu sta se rodila miesca septembra dva otroka; čepru šteje naša vas samuo stuo ljudi, je imiela zmieraj puno otroku in ta tradicija se kar naprej nadaljuje.

Narpriet je zagledu luč sveta Golop Federico, sin Giovanina (Mežnarju), ki caba balon u ekipi «Savognese» iz Sauodnji, mama pa je Giovanna Martinig iz Polave.

Malo dni pozneje se je rodila čičica Petricig Fulvia, hči Eugenia (u Stengah), mama je Trinco Anna iz poznane Piernove družine, u kateri se je rodiju tudi Mons. Ivan Trinko.

Staršem (ai genitori) in obieman otrokan želimo puno zdravja in sreče u življenju.

Ze sneg na Matajurju

Zadnje dni septembra je imeu Matajur že «bjelo kapo». Sneg je padu skoraj do vasi Starmica.

Èe pomislimo, da je biu gor sneg do junija, je biu Matajur samuo dobre tri mjesce brez snega, zatuo ni èude, èe je blu ljetos takuo slabo ljetu za kumete. Svet je ljetos par nas viè ku an mjesec odzad.

ŠPETER

Poročiu se je Roberto Corredig, sin našega šindaka

U soboto 9. septembra sta si obečjala večno zvestobo

Roberto Corredig — sin našega šindaka — in Flavia Crisetig iz Skrutovega. Na njih ženitkah se je zbralo puno zlahte in prijateljev. Mladim novičam želimo puno sreče u življenju.

ČEDAD

U soboto 30. septembra je umarla u videmskem špitalu komaj trinajst let stara Alba Qualizza.

Ta žalostna vest je globoko pretresla use ljudi u Čedadu in po naših dolinah, saj sta starša Petar in Maria lepuo poznana po naših dolinah. On je doma od Klinca ona pa iz Gniduce. U Čedadu imata znano oštarijo «Ai buoni amici». Pogreb mlade čečate je biu u pandjejak 2. oktobra u Čedadu. Puno ljudi jo je spremljalo u prerani grob.

Naj gre žalostni družini naša tolažba.

ALBA QUALIZZA

IŠČEMO DVA MIZARJA

Mizarsko in trgovsko podjetje nujno potrebuje 2 mlada mizarja - po možnosti že izkušena - za mizarsko in dobavno delo. Zainteresirani naj se čimprej zglasijo v Trstu, ulica S. Cilino, 38 ali pa s telefonskim pozivom na številko 040 - 54390 (urnik trgovine).

II. Zakaj imamo radi alpski klobuk?

Kapitanih je biu učen an pametan èlovek. Zeleu je dokazat svojim mladim puobam, kdua so tisti, ki se med sabo tučejo, ubivajo an kdua jih pošija u smart, zatua je spet pouzeu:

«Sada mi je paršu telegram, kjer piše, da pošjam lahko damu, u telem momentu, usakega tistega, ki ima taužent lir na banki. Tisti, ki jih ima, naj uzdigne roko, da ga pošjam damu, da se rješ smarti!».

Use tuo nje blu rjes. Kapitanih se je sam izmislu telegram, da bi dokazu svojim alpinam, da nije bogatih med njimi. Obedan ad olpinu nije uzdignu roke.

«Poglejte», je spet začeu kapitanih, «obednega nije med vami, da ima taužent lir na banki. Prepričan san, da obedan med vami njema še stua (100) lir. Pomislite! Èe bi zbrau auštrijanski kapitanih svoje puobe, svoje suda, de an jim povjedu, kar sem povjedu jest vam, bi ne ušafu med njimi obednega, ki bi imeu 1000 kron na banki.

Kaj pomeni tuole? Pomeni da smo reveži, da smo ubuogi, da samo rjeveži an ubuogi se tučemo an ubivamo med sabo za interes bogatih trebušnjakov, bogati trebušnjaki pa nas od deleča gle dajo an se smejejo, kakuo se jih dajemo za njih interes! Tuole vam povjem sada brez strahu, kjer njeman nič za zgubit. More bit, da èez pu ure me na bo viè med živimi».

Kapitanih je padu med parvimi, ko so jemali koto.

Z alpskim blabukam smo zgubil u parvi uejski dost mladih glavi. U drugi uejski so nas pejali u Albanijo, Grečjo, Jugoslavijo, Afriko, Francijo an u Rusijo. Šele se zmislim kuo so jo pjel naši mladi alpinci, prijed ku so šli u Rusijo: «Na placu pri Hlodčju korjera stoji, eno dekle se joče se briše oči. Oj kaj se je zmislu naš duče, naš kraj,

Gor na Rusijo mi puojdemo, ne pridemo nazaj...».

An rjes dosti jih nije paršlo. Dost mladih kosti je ostalo po bregovih Grečije, Jugosla-

vije an celua u Afriki? Puno, previè!

Donas, tisti ki nas komandirajo, nas kličejo na adunate, da bi pravli kajšne so jih dajal u Nikolajevski, gor par Donu an po drugih krajih. Kjer smo jih ušafal po hrbatu, pravijo, da je bila izdaja, tradiment, karvica.

Kjer smo jih dajal, nam pravijo, da smo branil domovino-patrijo.

Nu, bodimo pametni, kakua smo branil domovino dva, tri, pet taužent Km deleč od nje! Branil so njh patrjo tisti, ki so nas veganjal od tam, kjer njesmo bili klicani! Bli smo samuo pošjani.

Po 8. septembru 1943 ljeta je bila naša patrija zarjes u nevarnosti, zarjes potrjebna, da bi jo branili, ker smo imjel Njemce na naših tleh an nekateri od tistih, ki imajo donas na alpskih adunadah pune usta patrije, so bili na strani tistih, ki so našo patrijo peštal!

Naš judje so po naravi, ponižni an boječi. Hudo se jim zdi še kravo namlatit, petelina al pa zajca ubit. Iz dostih teh brunnih judi so naredil ubijalce? Uejska je že puno ljet končala, a šele adni ne morejo spat, ker so jim storli umazat roke s krvjo nadužnih judi. Tisti, ki so jih pošijal ubivat, so vjedel, da njeso naš judje za ubivanje.

Poskarbjel so, da so jim dal tajšne punture, da so ratal žleht, strupeni.

Potle, viè ku so jih ubili, viè medalji so jim dali.

Ubival smo judi, ki jih njesmo poznal, ki nam njeso naredil nobene škode.

Potle, ku so nas navadli ubivat an tučt, nam dajal premije za ubivanje, èe donas oklofutaš adnega, ki ti je zarjes nardiu škodo, te ložejo u paražon. Ko se zbieramo nan adunatah, nam pjejo an govoriyo o Donu an Nikolajevski. Obedan ne porče, da je bla vsa na zmota, neumnost, da smo šli prelivat kri pet taužent kilometru deleč od naših domov an de smo jo storli prelit še drugim.

Ne, parpravljajo nas na no-

vo Nikolajevsko, a oni so paršli damu, naši so pa gor ostali. Al se zmislite, kua so nam v cajtu uejske vse obečjeval? Kadar je končala uejska, so vsi pozabili na nas. Ostu nam je samua alpski klobuk. Kupit smo muorli valižo an pasaport. Odparli so nam pot u tiste dežele, do tistih judi, ki smo jih strejali. Prej ku sem šu po svjete an sada, ki sem paršu damu, sem videu, kakuo zane-marjašo našo ekonomijo. Pomislu sem na alpski klobuk. Z njim smo se tukli za bogate gospodarje u Grečiji, Jugoslaviji, Afriki, Franciji an Rusiji. Z njim se zbieramo na alpskih adunadah, kadar nas kličejo, da bi strašli u imenu starih an novih gospodarjev, ne vjen koga.

Pomislui sem, da bi biu cajt, da bi ankrat nucal tel naš alpski klobuk tud za nas, èe smo ga že stuokrat za intereè drugih. Z njim na glavi bi se muorali zbrat na neki naši adunati, kjer ne bomo govoriyo o Donu in Nikolajevski prač pa glasua, močnua upašal, naj nam zaidajo fabrike, da ne bomo muorli hodit s trebuhom za kruhom po svjete.

Oh, kakua sem biu rač vidu alpske klabuke na protestnem manifestacionu u Podutani pruoti zapartju fabrike na Čemurju. Žalostno, da nije blu obednega. Kadar sem povjedu tole moju miseu adnemu od parvih organizatorjev alpskih adunat u naših dolinah, mi je odgovoriyo: «Mi se ne mješamo u politiko!».

Pobivati judi ob Donu, Nikolajevski, Jugoslaviji, Garčiji, Franciji, Afriki an drugod, nije politika, se tučt, da bojo naši judje služil kruh doma, je politika!

Povjem vam, da so mi dol padle roke. Kada odpremo oči an zalovimo tiste «varuhe», ki nam ne puste do resničnega življenja?

Ne zamjerite èe sem biu prehud. Zeleu sem vam povjedati, kar mi je stalo že du-go cajta na sarcu.

Vas pozdravja vaš
Petar Matajurac

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

SV. LENART

Voda: večni problem

U našem komunu je rjes voda večni problem. U starih cajtih — pa ne še takuo deleč nazaj — smo imjeli skoraj usako ljetu velike poplave, povodnje, ki so djelale veliko škodo. Sada tajšnih povodenj ni, tudi zavoj tega, ker so napravili ob rjekah nasipe, ograje (argini). Prej smo imeli velike probleme s povodnjami, sada jih imamo pa zavoj tega, ker zmanjkuje voda, ne tista u rjekah, pač pa pitna voda po vaseh in po hišah. U zadnjih tednih, ko je partisnila suš, so narbuj tarpjele vasi u dolini Škrutovo, Čemur, Dolenja mjsra in Gorenja.

Po pravici povjedano, te problem, zavoj pomanjkanja vode, ga imajo tudi po drugih komunah in mi se troštano, da ga bomo preca rešil. Te velik akvedot, ki košta milijarde in ki nam bo dajau vodu iz Laškega, je u našem komunu dokončan. Firma, ki ga je zgradila, pravi, da bo u velikih lorovih voda do 31. decembra ljetos.

Od velikih lorov do vasi in hiš pa bojo potrebne nove strukture, nove napeljave. To djelo ga bo opravlja Ekonomiska Gorska Ustanova (Ente di Economia Montana). Nje naloga (compito) bo, da parpeje vodo do kontatorja usake hiše. Djelo je že uzela u apalt.

Troštamo se, da ne bomo tarpjel še drugo ljetu zavoj pomanjkanja vode.

UTANA

Rodiu in umaru

U pandejak 11. septembra se je rodio u čedajskem špitalu William Chiacig, sin Renza in Chiacig Lorete. Škoda, da takuo ljepe mu puobčju ni bluo parpuščno živjet. Umaru je že drugi dan. Za izgubo otroka je usem taškuo pri srcu, posebno pa tatu, mami in bratracu Mauriziu.

KOSCA

U torak 15. avgusta sta se rodile u Gorenji Kosci dvojčke Federica in Emanuela Pittia. Njih oče je Franco, mati pa Cernotta Maria.

Predsednik Gorske skupnosti nediških dolin, F. Macorig, naši šindaki in pevci iz Sv. Lenarta obiskali naše te stare u Gradu

Morebit, da ne vedo usi, da je Gorska skupnost nediških dolin preskarbela «kolonijo» za naše te stare ob morju u Gradu. U njem hotelu «Grado pineta» je skupina kajšnih sedemdeset starcev iz usjeh naših komunov preživjela 15 lje-pih dni. Tuo je lepuo, da jim je Gorska skupnost preskarbjela počitek blizu morja.

Lepuo je bluo tudi, da so jih šli obiskat predstavniki Gorske skupnosti in šindaki naših komunov, katere je

vodil predsednik Pio Francesco Macorig. Se buj pa je bluo lepuo, da so peljali za sabo pjeuce (coro) iz Sv. Lenarta, ki so s svojimi pesmi za nekaj časa parnesli razvedrilo in veselje našim starčkom. Naše starčke je razveselila tudi harmonika Adriana Crainicha - Mationca iz Kraja. To srečanje je bluo ganljivo (commovente) za te stare, oblasti in pjeuce.

ŠKRUTOVO

Dobro ljetu za rojstvo otruo

Vas Škrutovo ima ljetos rekord pri rojstvih otruo u našem komunu.

O tistih, ki so se rodili do 1. avgusta, smo že pisali, v avgustu in septembru pa so se rodili:

Chiuch Enrico, oče je Renzo, mati pa Sidar Danela; Marinig Daniele, sin Romea u Raffaele Pittis; Bledig Eleonora, hči Maria u Qualizza Giuliane.

GORENJA MJERSA

Na dan 11. septembra se je rodio u čedajskem špitalu Specogna Moreno, tata je Beppo, mama pa Nadia Chiabai. Usem rojenim otrokom želimo puno zdravja in sreče u življenju.

DOLENJA MJERSA

Zapustu nas je meštri Bernardino Antonio

Na dan 24. avgusta je umaru u videmskem špitalu Bernardino Antonio, meštri iz naše vasi. Imeu je samuo 56 ljet.

Lahko rečemo, da je Bernardino učiu po usjeh naših šuoлах u rečenski dolini. Pred kratkem je šu u penzion, a buožac ga ni uživu.

Pokopan je biu u Sv. Lenartu. Puno ljudi ga je spremljalo k zadnjemu počitku. Naj gre žalostni družini naša tolažba.

GRMEK

Šagre Kvatarenca in Sv. Matija

Ankrat jih njesmo imenoval «šagre» pač pa «senjam» - po slovensko «sejem», kar pomeni po italijansko «fierra».

Sagro na Sv. Martinu, ki pade usako ljetu na trečjo nedeljo u septembru, smo — kratkomalo — imenovali «Kvatarenca», kakor jo u vaseh pod hribom Sv. Martina se donas imenujejo. Za teden dni potem na četarto nedeljo u septembru je šagra Sv. Matija nad Hostnem.

Na vrhu hriba Sv. Martina in Sv. Matija stojita starodavne, istoimenske cerkve. Ta dva jesenska sejma sta bla znana po useh naših dolinah, pa ne samuo po naših dolinah. Posebno na Kvatarenca so hodili ljudje iz Čedada, iz livških in kobariških vasi. Po opravljeni andohti, so se sejmarji spustili okuole «barigli», kjer so točili črno in belo vino, ki je poživljalo žile in duše. Začeli so prepevati in naša pesem je odmevala u dolino dolgo popoldne.

Sejem (od tu senjam-sejmarji) so ga imenovali zatu, ker so na njim prodajali use reči, posebno pa posodo, ki je bla potrebna za naše kumete.

Čepu u drugačnih formah, se ti naši sejmi donas oživljajo.

Ljetos se je zbralo na varhu Sv. Martina puno ljudi. Mladi in stari so se udeležili «marcialonghe», ki so jo mladinci organizirali iz vasi Platac do varha. Udeleženci so dobili «paštašjuto», spominsko medaljo in diplomu. Tisti, ki so paršli parvi po kategorijah, so dobili «kope».

Za kronako naj povemo, da sta bla gor med drugimi: Vizi Pauletig iz Sevca, najstarejši (82 let) u Carlig Stefania iz Škrutovega, ki ima samo tri mjesce. Muorate vjedet, da je Stefania buj lahko paršla do varha Sv. Martina, ker je gor «paršla» u naročju tata Michela.

Lepuo je bluo drugo nedeljo tudi pri Sv. Matiju nad Hostnem. Lepo sonce je gor privabilo puno ljudi. Mladi fantje so poskarbeli za pečeno meso in klobase, pa tudi za dobro kapljico vina. Neka skupina se je povzpela do zvonov in prijetno zatunkala. Zvonovi so naznanjali, da je nad Hostnem praznik in da je gor use veselo.

Oktobra bo «burnjak» u Gorenjim Tarbju zaključil naše letne tradicionalne sejme.

TOPOLOVO

Clara Šolukna je ratala mama

U nedeljo 3. septembra se je rodio u Latisani Christian Patella. Njega mama je Clara Gariup - Šolukna iz Topolovega. Z možem Renzo Patella živita u Lignano Sabbiadoro in Christian je parvi sin mladega para.

Novorojenčku želimo srečno življenjsko pot.

KLODIČ

Mlad karibinier do smarti povozu otroka u Čedadu

U soboto 23. septembra popudne je paršo u Čedadu, Viale Libertà, na cjesti ki pelje na Videm, do hude nesreče, ki je terjala smart enajstletnega otroka. Stefania Manara, sin delavca, se je vračal z biciklom domov iz športnega igrišča. Ko je paršu na glavno cjesto, ki pelje u Videm, blizu dispensarja, je u tistem momentu šu mimo automobil, ki ga je vozu mlad karibinier, Romano Donato, ki službuje u Klodiču. Otrok je ostu na mestu martu.

Senevje, kakuo je paršo do takuo hude nesreče. Očividci pravijo, da je karibinier previç hitro vozu.

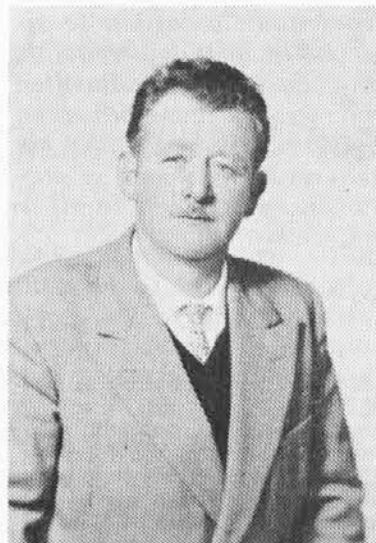
ZVERINAC

Ljepa novica iz Zvicere

Graziano Vogrig - Sudatu iz Zverinca nam je telefonirao iz Zvicere, da se mu je u četartak 10. avgusta rodio sin Dario. Sinček in mama

Verica sta v najboljšem stanju.

Grazianu in Verici, ki sta naša naročnika, prav lepo čestitamo, malemu Dariju pa želimo vse dobro u življenju, ki ga ima pred sabo.

HOSTNE

Mož in žena, oba sta šla na hitro

U zadnji številki Novega Matajurja smo pisali, da je na hitro umarla Basilia Trusgnach, uduova Feletig.

Pru takuo je na hitro umru nje mož pred šestimi ljeti - Gino Feletig je imeu takrat 49 ljet, ona sada jih je imjela 50.

Rajnik Gino je puno tarpau. Blizu Cerknega so ga bli ujeli Nemci novembra mjesca 1943, kot njegovega brata Nadalia.

Odpeljali so jih u Dakau in šla sta tudi skuoze druge zloglasne taborišča. Nadalia je gor umaru nekaj dni pred osvoboditvijo, ko ni imeu še 18 ljet. Gino se je po uejski varnu damu, a se mu je puno ljet poznalo tarpjenje iz taborišč. Morebit ga je tudi tuo spravlo u prerani-grob. Mlada je šla za njim tudi žena Basilia.

Ginu je paršo iz Rima partizansko priznanje kmalu potem, ko je umru. Objavljamo sliko Gina in Basilie u spomin useh tistih, ki so jih imeli radi.

KLODIČ

Menza za otroke

U pandejak 2. oktobra so u Klodiču odparli menzo za tiste otroke, ki hodijo u šuolu. Tuole je posebno dobro za otroke srednjih šuol, ki se hodijo učit u Škrutove. Kadar se varnejo iz šuole u Klodič, jih čaka kosilo in ne muorajo iti lačni damu u gorske vasi.

GORENJE BARDO

Dne 20. julija se je rodio u čedajskem špitalu Bucovaz Claudio. Njega mama je Primosig Maria, tata pa Beppino Suoštartju. Rojstvo Suoštartjovega Claudia je razveselilo ne samuo njih družino ampak cjelo vas. Je šlo mimo že devetnajst ljet, od kar se je rodio zadnji puobič na Gorenjem Bardu. Lansko ljetu se je rodio brat od Claudia a je umaru hitro po porodu. Malemu Claudio Suoštartjovemu želimo use dobro in lepuo u življenju.

SREDNJE

Srečno ljetu za jagre

Od kar je bla jaga odparata, (10-9-78) do 27. septembra so jagri iz Srednjega (tisti, ki spadajo pod srednjsko rezervo) malokrat streljali zastonj. V rezervi se lahko gre na jago dvakrat na tjedan. Tuo se pravi, da so u sedanašnjih dneih šli naši jagri samuo štirikrat na lov. U teh štirih zornadah so ustrelli 6 sarnjakov, enega dujega prasca (cinghiala) in adnega zajca.

Sarnjake so ubili: Romeo Qualizza iz Srednjega; Cernetig Italo iz Preserja; Jurman Giovanni (Janči) iz Skal; Qualizza Elio iz Gnidovec; Silvano Qualizza iz Srednjega je ustreliu dva.

Merjasca pa je ustreliu Qualizza Giorgio. Da ne pojdejo jagri lačni od kosila, pa je poskarbeu Podrecca Marino iz Azle, ki živi u Zamiru in je upisan u srednjsko rezervo. Ustreliu je zajca, a hudobni jeziki pravijo, ker je zajc čuotu. Nezgrešljiv jagar - Beppo Chiabai - Štefnel iz Škrutovega - pa je «ustreliu» dvje farlinke. Use je buojš ku nič!

RAUNE

U soboto 26. avgusta sta se poročila Floreancig Giuseppe iz naše vasi in Ornella Felicina iz Zoppola (Pordenon). On ima 27, ona pa 20 ljet. Želimo jim use dobro u njih skupnem življenju.

Tale no nuoč, adan naš vasnjan se je varnu damu iz diela. Takuo ki je šu gor po pot, ka mu nje parleteu gor na neki kurvi, adan velik čingjal.

Naš šofer je zafrenu, ma se nje mu ohranit nasreči. Zlah je biu močan. Naš dragi vasnjan je škoču iz avtomobila za videt kuo stoji čingjal infortunan an če je bluo mogoče prestat sokors, če je korlo ga peljat k zdravniku.

To duje prase se je komportalo glih ku pirati od cjeste, zak je uteklo, jo je udarilo naglih po host, an brez pustit obednega rekapi. Naš šofer je pogledu njega avtomobil, škoda je bluo skor 160 tauzent lir.

Naš vasnjan se upraša, de kako je moglo tuole ratat, da kuo more bit, de tudi zverina (selvaggina) se je

navadla djelat, glih tako ku djelajo po navad ljudje, ki parvo ti narde škodo an potem ti še utečejo.

G. V.

Praznik prijateljstva «Festa dell'Amicizia» u Zamiru

Po Festivalu od «Avanti» in «Unità» so ljetos tudi mladi demokristiani organizirali svoj praznik «Festa dell' Amicizia» u Zamiru. Praznik je biu u soboto 23. in nedeljo 24. septembra.

Po pravici povjedano, ni bluo nič političnega na tem prazniku. Manjku je tudi govor (diškorš) od demokristianeskega predstavnika.

Praznik je biu lep, kot drugi naši prazniki. Na njem so godli in peli naše lepe pesmi tisti od «Narodne klape». Ljepa ura je gor partegnila puno ljudi.

ŠPETER

So ubil te duje prase

U nedeljo so jagarji taz Podbarnasa ustrelil adno veliko te duje prase. Teli srečni an dobri jagarji so: dva Kobasova bratra, Tiziano an Milijo Strazzolini, dva od vasi Bardca, Daniele Zabrieščak an Ligio Karlič; ku po navadi je biu z njimi tud Tona Rakarju, le iz Podbarnasa.

Tuole duje prase je pezalo, živuo, parbližno 150 kilu: se je bluo takuo lepuo opitalo du Kočubarjovih njivah an posebno s sierkam Livije Mašera! Te parvo nediejo je pa Gianni Gorcu, Petričić goz Puoja, kupe s petjaškimi jagarji, ustreliu dva sarnjaka.

AZLA

Smart mladega moža

U četartak 28. septembra je umaru u čedajskem špitalu Elia Prapotnich. Imeu je samuo 37 ljet.

Rajnik Elia je živuo vič ljet u Kaledoniji, kjer se je poročiu, kupu hišo in kjer šele živi njega družina. Kadar je zboleu, je paršu u domače kraje s troštam, da mu bo domači zrak pomagu do zdravja.

Nič ni pomagalo, zaharbt-na boljezan ga je spravla u prerani grob. Zapustu je mlado ženo in tri hčerke, najstarejša ima 8 let in mu je pošjala voščila za rojstni dan, ki ga je imeu glih na dan pogreba, ki je biu u petak 29. septembra u Azli. Ohranili ga bomo u ljepim spominu.

Rajnik Elia Prapotnich